

Europapolitisk samarbeid i Østlandssamarbeidet

Arena for ressursbesparende samarbeid og koordinering

Ansvarlige: Europaforum og internasjonal gruppe

Bakgrunnsnotat for Europaforums samling 30.09 og 1.10 2021 på Lillehammer

Problemstilling for diskusjon dag 1 - dialog i grupper 13:30 til 14:30

- Hva er politisk interessante temaer for fylkeskommunene sett i et europapolitisk perspektiv og hvordan dele og spille hverandre gode på europeiske arenaer (merverdi av å jobbe sammen)?
- Hvorfor delta aktivt i europeiske organisasjoner og nettverk, og hvilke fora/arenaer vil være de beste for å nå fylkeskommunenes målsettinger?

Østlandssamarbeidet som arena for ressursbesparende samarbeid og koordinering

Felles aktiviteter, arbeidsdeling og koordinert deltakelse på ulike samarbeidsarenaer vil kunne gi en ressursbesparende merverdi for fylkeskommunene både finansielt og med hensyn til tidsbruk – både nasjonalt og i det europapolitiske arbeidet.

Fylkeskommunene kan gjennom Østlandssamarbeidet:

- Styrke sitt europapolitiske arbeid ved å utveksle informasjon og kunnskap, samkjører den kompetansen og de ressursene som er tilgjengelige, deler på oppgavene og utnytter de nettverk som finnes.
- Gjøre norske interesser mer synlige i de europeiske organisasjonenes arbeid gjennom å samordne og styrke dialogen og samarbeidet
- Bidra til bedre synlighet og gjennomslag gjennom felles opptreden og koordinering mellom de ulike organisasjonene samt bedre tilrettelegging for aktiv politisk deltakelse

Gjennom stabil og målrettet deltakelse i sentrale og regionale europeiske paraplyorganisasjoner skaper fylkeskommunene nettverk og samarbeidsallianser som utvider mulighetene for aktører i næringsliv, forskning, kulturliv, offentlig tjenesteyting og andre samfunnsområder. Slik deltakelse gir, i tillegg til nettverk og allianser, nye perspektiver på egen virksomhet, det åpner for ideer fra andre om hvordan de møter sine utfordringer, og det gir gjensidig motivasjon og kompetanseoverføring.

Gjennom Østlandssamarbeidet kan fylkeskommunene legge til rette for koordinering på tvers av organisasjoner og nettverk – for å lette arbeidet og dele på byrden og å bidra til at vi samlet sett rekker over mer og blir mer synlige. Politiske saker på agendaen i de ulike europeiske organisasjonene og nettverkene er i mange tilfeller sammenfallende, og det vil potensielt ligge gode

muligheter for arbeidsdeling og samordning – for å spare ressurser og for å øke tyngden i budskapet fylkeskommunene ønsker å fremme.

Det ligger også en mulig merverdi i å samordne support til politikerne som har verv og deltar på europeiske arenaer – jobbe sammen og dele. Østlandssamarbeidets sekretariat kan i gitte tilfeller også avlaste fylkeskommunene mht. politikk-støtte-funksjoner

Grunnlag/basis

Europapolitisk interessearbeid er ressurskrevende, og det kan til tross for regionreformen med større enheter være en utfordring for den enkelte fylkeskommune å avsette tilstrekkelig ressurser og kompetanse til arbeidet. Gjennom Østlandssamarbeidet kan fylkeskommunenes europapolitiske arbeid styrkes ved at man utveksler informasjon og kunnskap, samkjører den kompetansen og de ressursene som er tilgjengelige, deler på oppgavene og utnytter felles de nettverk som finnes blant fylkeskommuner og kommuner.

Det europapolitiske arbeidet i Østlandssamarbeidet er et gjennomgående element for å nå visjonene fylkeskommunene har satt. Nøkkelroller i dette arbeidet er lagt til Østlandssamarbeidets Europaforum og den internasjonale administrative nettverksgruppa - i nær dialog med representantskapet – og med sekretariatet i en koordinerende og pådrivende funksjon.

Det europapolitiske arbeidet skal en bidra med innspill og informasjon/kunnskap i arbeidet på andre politikkområder i Østlandssamarbeidet i dialog med de fagpolitiske utvalgene for samferdsel og næring og kompetanse og deres administrative strukturer - samt i ØstsamUng.

Østlandssamarbeidet som plattform for Interreg B og C arbeidet og kobling til arenaer og nettverk

Østlandssamarbeidet har lang erfaring som arena for felles arbeid inn mot de transnasjonale og interregionale Interreg-programmene, som Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) selv har hovedansvar for. Østlandssamarbeidet har også vært en viktig felles arena for å lobbe i saker som gjelder Interreg på overordnet nivå – f.eks. å sikre fortsatt norsk deltakelse i Interreg, geografien i programmene og størrelsen på budsjettet til Interreg fra norsk side. Fylkeskommunene, som ansvarlige for de grenseregionale programmene (Interreg A), benytter Østlandssamarbeidet som arena når det er behov for å stå sammen.

Nasjonalt kontaktpunkt for Interreg Østersjø-programmet

Østlandssamarbeidet er nasjonalt kontaktpunkt for Interreg Østersjøprogrammet på oppdrag fra KMD og sekretariat har siden 2000 ivaretatt denne rollen. Den innebærer bl.a. deltakelse i programutvikling og gjennomføring på vegne av norske regioner. Som nasjonalt kontaktpunkt for Østersjøen inngår også deltakelse i nasjonal referansegruppe for de transnasjonale (B) og interregionale (C) programmene. KMD dekker direkte utgifter knyttet til denne funksjonen.

Deltakelsen i Interreg B og C programmene gir tilgang til arenaer, nettverk og informasjon samt deltakelse i programutvikling og prosjektutvelgelse for viktige finansielle instrumenter for fylkeskommunene.

God utnyttelse av programmer krever nettverk og tilknytning til andre regioner samt kunnskap om hva som foregår og hvem en skal ta kontakt med i den gitte geografien. Gode allianse-partnere og kompetanse om program-regionen vil gi økt uttelling for fylkeskommunene/norske aktører.

I rollen som nasjonalt kontaktpunkt for Interreg Østersjøprogrammet er kobling til regionale politiske nettverk og arenaer i Østersjøregionen en viktig basis. Det sub-regionale nettverket Baltic Sea States Subregional Co-operation (BSSSC) ble i 2000 valgt som arena.

BSSSC har jobbet tett opp mot Østersjøprogrammet siden 2000 og mange av de regionale representantene i overvåkingskomiteen sitter også som adm. støtte i styret i BSSSC. BSSSC gjennomfører partnersøk-events på sine årskonferanser, promoverer og deler resultater og gir politisk støtte til strategisk viktige prosjekt for regionene (som assosiert partner). Østlandssamarbeidet har hatt formannskapet i BSSSC i to perioder – 2006-2008 og 2017-2019 og har gjennomført årskonferansen i Norge to ganger i 2002 og 2012.

Gjennom BSSSC har Østlandssamarbeidet også tilgang til plattformer for andre forvaltningsnivåer som Østersjørådet (regjeringene v/Utenriksdepartementet og diverse fagdepartement), Parlamentarikerkonferansen (Stortinget), byene (Unionen av baltiske byer) og ulike fagnettverk (gjennom policy areas i Østersjøstrategien). Norge tok over formannskapet i Østersjørådet 1. juli 2021 for ett år og Østlandssamarbeidet er invitert inn i den interdepartementale arbeidsgruppa. Østersjøstrategien utgjør en sentral basis for alle Interreg-programmene der landene rundt Østersjøen inngår – herunder også Interreg A programmene med Sverige og Finland og Øresund Kattegat Skagerak (ØKS) programmet.

Østlandssamarbeidet har gjennomført flere prosjekt med fokus på regional utvikling og samferdsel innenfor Interreg Østersjøprogrammet. InterCity arbeidet er ett av områdene som kommer fra Interreg Østersjøprosjektet «Metropolitan Areas». Scandria Alliance ett annet og STRING samarbeidet likeså.

Det nye programmet for 2021 – 2027 vil kunne benyttes for felles prosjekter innen både samferdsel (smart og grønn mobilitet) og næring og kompetanse.

Interreg Nordsjø-programmet – medlem i styringskomiteen

Østlandssamarbeidet har en av to regionale plasser i styringskomiteen for Interreg Nordsjø-programmet og samarbeider med nasjonalt kontaktpunkt for programmet i Vestlandsrådet (Kate Clarke, Vestland fylkeskommune) i forberedelse og gjennomgang av prosjektsøknader, mm.

For Interreg Nordsjøprogrammet er Nordsjøkommisjonen tilsvarende viktig (NSC under CPMR) som BSSSC i Østersjøen. Nordsjøstrategien 2030 er et strategisk verktøy og Interreg-programmet er en viktig finansieringskilde for å gjennomføre felles prosjekter i regionen. Nordsjøkommisjonen og programmet gjennomfører årlige konferanser for å sette fokus på viktige temaer for regionen og å bidra til regional utvikling.

Gjennom å være aktiv både i Østersjøen og Nordsjøen vil Østlandsfylkene og sekretariatet, som en forlenget arm, kunne se sammenhenger på tvers og kunne bidra til å koble opp Østlandssamarbeidets interesser i arbeidet – hente ut merverdier.

Interreg Europa, Urbact og ESPON

Gjennom den nasjonale referansegruppa for B og C programmene er Østlandssamarbeidet godt påkoblet arbeidet i Interreg Europa, Urbact og ESPON (forskningsprogram). Programmene inkluderer alle regioner i EU samt Norge, Island og Sveits. Deltakelse i all-europeiske organisasjoner som AER (Assembly of European Regions), CPMR (Conference of Peripheral and Maritime Regions), Euromontana og Eurocities gir tilgang til nettverk og arenaer for å bygge allianser og prosjektpartnerskap.

Bakgrunn - Østlandssamarbeidet

Europapolitisk samarbeid har sammen med samferdsel vært basis for landsdelssamarbeidet på Østlandet siden etableringen i 1993. Siden 1999 har fylkeskommunene gjennom ØS hatt en felles strategi for det europapolitiske arbeidet i landsdelen. I den nylig vedtatte 2030-strategien for Østlandssamarbeidet er det europapolitiske arbeidet et gjennomgående tema som skal bygge opp under de prioriterte politiske innsatsområdene.

Etter regionreformen i 2020 består Østlandssamarbeidet nå av fire partnere – Innlandet, Oslo, Vestfold og Telemark samt Viken.

Østlandssamarbeidets handlingsprogram 2021

- Østlandssamarbeidets sekretariat har flere ansvarsområder innenfor INTERREG, både som nasjonalt kontaktpunkt for Østersjøprogrammet, i Interreg Nordsjøprogrammet og som en del av den nasjonale koordineringsgruppa for Interreg B og C programmene. I 2021 vil det både jobbes med formidling av resultater fra programperioden 2014 – 2020 og med programutvikling og mobilisering for de nye programmene for 2021 – 2027.
- Let's Communicate prosjektet (Interreg Østersjøprogrammet) er inne i sitt siste år og skal avsluttes ved utgangen av 2021. Prosjektet er nært koblet til Interreg-arbeidet i Østersjøen, til Østersjøstrategien og vil bli knyttet opp mot det norske formannskapet i Østersjørådet (2021/2022).
- Støtte opp om ungdomsmedvirkning på europeiske arenaer gjennom ØstsamUng